

Broeder Kok

W e zitten aan de hete bliksem als we horen dat Wim Kok is overleden. Het valt even stil.

'Ach', zegt mijn vader, met iets van ongeloof en medelijden. De woorden die we vervolgens gebruiken, zijn in de uren erna veelvuldig te lezen en te horen. Statig, vaderlijk, pragmatisch. Mijn moeder zegt dat ze vaak hoorde dat mijn vader op hem leek: ongeveer even oud, dezelfde grijzende golvende haren, dezelfde afhangende oogleden.

Het is raar vertrouwd om het over Kok te hebben met mijn ouders. Zijn premierschap valt

Een meester op school zei na de formatie van Paars 1 dat de duivel nu vrij spel had

samen met de tijd dat ik nog elke dag bij hen aan tafel zat. (Misschien bespraken we ooit de euthanasiewet ook zo, bij de hete bliksem die nog precies hetzelfde smaakt. Het is even alsof tijd niet bestaat, ook al is mijn vaders haar inmiddels wit.) Niet dat het zo vaak over politiek ging, maar in ons gereformeerde nest was het paarse kabinet een precair onderwerp.

Ik vertel mijn ouders dat een meester op mijn basisschool na de formatie van Paars 1 zei dat de duivel nu vrij spel had in ons land. Het maakte me doodsbang. Zo'n bewering was ook voor vrijgemaakte begrippen vrij extreem, bevestigen mijn ouders nu.

Ze zeggen dat ze destijds wel bang waren dat er een onbalans zou ontstaan zonder confessio-

neel tegengeluid in de regering. Kok gaf hun echter vanaf het begin af aan niet de indruk te willen sarren op ethische onderwerpen. Mijn vader, geboren aan het begin van de oorlog, was gecharmeerd van zijn sobere financiële aanpak. Kok was meer Drees dan Den Uyl, calvinistischer dan Lubbers.

Op zoek naar Koks komaf vind ik een verhaal uit het Nederlands Dagblad, de lijfkrant van het gereformeerde volksdeel, uit het begin van zijn regeerperiode. Geen paniek over Paars, wel een gedegen portret van een kerkelijke arbeidersjongen uit Bergambacht. Tijdens de Hongerwinter moest zijn moeder haar bedlinnen bij de rijke christelijke boeren in de omgeving van Bergambacht omruilen voor wat melk.

Kok hekelde de hypocrisie van de boeren, schrijft het ND, maar droeg het ze niet na. Toen Den Uyl in de campagne van 1986 losging op het christelijke wijzende vingertje, kaatste Kok de bal terug: 'Dat aanmatigende kom je in alle kringen tegen.' Mijn ouders en ik kunnen hem dat nazeggen, ook al zijn zij nog kerks en ik niet meer.

Kok wierp zijn ideologische veren af voor het succes van een onwaarschijnlijke coalitie. Premier zijn voor alle Nederlanders is bijna per definitie te hoog gegrepen, helemaal gezien de onvrede die volgde na acht jaar Paars — maar Kok kwam een heel eind.

Hilde Sennema is freelance-schrijver en bedrijfshistoricus, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Reageer via columnist@fd.nl.